

سیستم حسابرسی و کنترل های داخلی

مقدمه

شرکت بیمه آسیا (سهامی عام) در اجرای ماده ۱۰ فصل دوم دستورالعمل کنترل های داخلی برای ناشران پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران، و نیز ماده ۱ دستورالعمل نحوه تشکیل و شرح وظایف واحدها و کمیته های موضوع ماده ۱۱ آیین نامه شماره ۹۳ با عنوان "حاکمیت شرکتی در موسسات بیمه"، و با توجه به ضرورت و اهمیت استقرار سیستم کنترل های داخلی و به منظور کسب اطمینان از رعایت کلیه کنترل های داخلی و حسن اجرای مقررات و ضوابط در سطح شرکت اقدام به ایجاد واحد مدیریت حسابرسی و کنترل های داخلی، تحت نظر هیئت مدیره و مدیر عامل شرکت نموده است.

مسئولیت هیأت مدیره در قبال کنترل های داخلی

مسئولیت استقرار و بکارگیری کنترل های داخلی مناسب و اثربخش، به منظور دستیابی به اطمینان معقول نسبت به قابلیت اتکا و به موقع بودن گزارشگری مالی، افشای مناسب و کامل اطلاعات اشخاص وابسته، پیشگیری و کشف به موقع تقلبها و سایر تحریفهای بااهمیت در گزارشگری مالی، نگهداری مستندات مناسب در خصوص معاملات و رویدادها، منطقی بودن اطلاعات مالی پیش بینی شده، مقایسه عملکرد واقعی با بودجه و افشای کامل دلایل مغایرت بااهمیت و افشای فوری اطلاعات مهم با هیأت مدیره می باشد. همچنین مسئولیت ارزیابی و گزارشگری کنترلهای داخلی مذکور بر عهده هیأت مدیره است.

چارچوب کنترل های داخلی

شرکت بیمه آسیا (سهامی عام) مدیریت ریسک و کنترل داخلی را در فرآیند کسب و کار خود یکپارچه نموده است و اجزای چارچوب کنترل داخلی شامل محیط کنترلی، ارزیابی ریسک، فعالیتهای کنترلی، اطلاعات و ارتباطات و نظارت را مطابق با مفاد دستورالعمل کنترل داخلی مصوب سازمان بورس و اوراق بهادار، طراحی، مستقر و اجرا نموده است. سامانه کنترل داخلی، صرف نظر از نوع طراحی آن، به دلیل محدودیت های ذاتی خود ممکن است نتواند از تحریفها پیشگیری یا آنها را کشف کند. با این حال اطمینان معقولی را نسبت به تهیه و ارائه گزارشهای مالی بموقع و قابل اتکا فراهم می آورد.

ماهیت و هدف حسابرسی داخلی

ماموریت واحد حسابرسی داخلی، ارائه خدمات اطمینان دهی واقع بینانه و مشاوره ای مستقل و بی طرفانه، به منظور ارزش افزایی و بهبود عملیات شرکت می باشد. حسابرسی داخلی با ایجاد رویکردی منظم و روشمند به شرکت کمک می کند که برای دستیابی به اهداف خود، اثربخشی فرآیندهای راهبری، مدیریت ریسک و کنترل را ارزیابی نموده و بهبود بخشد. دامنه عملیات واحد حسابرسی داخلی باید به نحوی تعیین شود که شبکه فرآیندهای راهبری، مدیریت ریسک و کنترل که توسط مدیریت شرکت طراحی و ارائه شده است، در موارد زیر اطمینان فراهم آورد:

- ۱- ریسکها به نحو مناسب شناسایی و مدیریت می شوند،
- ۲- در مواقع لزوم، تعامل با گروه های مختلف راهبری شرکت به نحو مناسب وجود دارد،
- ۳- اطلاعات مالی، مدیریتی و عملیاتی با اهمیت شرکت، درست، قابل اعتماد و به موقع می باشد،
- ۴- فعالیتهای کارکنان مطابق با خط مشی ها، استانداردها، رویه ها، قوانین و مقررات می باشد،
- ۵- تحصیل منابع به صرفه می باشد، از منابع کارا و اثربخش استفاده می شود، و منابع به نحو مناسب حفاظت می شود،
- ۶- برنامه ها، طرح ها و اهداف شرکت قابل تحقق است،

- ۷- کیفیت و بهبود مستمر در فرآیندهای کنترلی شرکت ترویج می‌شود و
- ۸- موضوعات قانونی و حقوقی با اهمیت موثر بر شرکت، به نحو مناسب شناسایی می‌شود و مورد توجه قرار می‌گیرند.

مسئولیت‌ها و وظایف واحد حسابرسی و کنترل های داخلی

اهم مسئولیت‌های مدیریت حسابرسی و کنترل های داخلی به شرح زیر است:

- ۱- تدوین برنامه انعطاف‌پذیر سالانه حسابرسی داخلی با استفاده از روش‌شناسی متناسب مبتنی بر ریسک، شامل هرگونه ریسک یا ملاحظات کنترلی مورد نظر مدیریت شرکت، و پیشنهاد آن به مدیرعامل.
- ۲- انجام وظایف در راستای برنامه سالانه حسابرسی داخلی و نیز انجام پروژه‌های مورد درخواست مدیریت شرکت.
- ۳- بررسی وضعیت توانگری شرکت بیمه مطابق با آیین نامه شماره ۶۹ شورای عالی بیمه مرکزی و اصلاحیه‌های ابلاغی متعاقب آن،
- ۴- پایش عملکرد کلیه واحدهای شرکت بیمه به ویژه واحدهای فنی، مالی، مدیریت ریسک و تطبیق مقررات،
- ۵- ارزیابی سیستم‌های اطلاعاتی در چارچوب برنامه حسابرسی سالانه،
- ۶- بررسی و ارزیابی مستمر اثربخشی سیستم کنترل‌های داخلی، گزارش نتایج به مدیرعامل و پیگیری روش‌های بهبود سیستم کنترل‌های داخلی،
- ۷- ارزیابی نقاط ضعف سیستم‌های اطلاعاتی و کنترل داخلی شرکت بیمه و عواملی که بر استقلال و اثربخشی این واحد اثر دارند و ارائه پیشنهاد رفع آن به کمیته حسابرسی و کنترل داخلی،
- ۸- حفظ، ترکیب و توسعه نیروی انسانی دارای دانش، تجربه و مهارت کافی و مدارک رسمی حرفه‌ای متناسب طبق الزامات سازمان بورس و اوراق بهادار، برای اجرای مطلوب مفاد این منشور و تدوین و اجرای برنامه‌های آموزشی مناسب با نیاز آنها،
- ۹- استقرار برنامه ارزیابی کیفیت برای کسب اطمینان از عملکرد مناسب حسابرسی داخلی،
- ۱۰- انجام خدمات مشاوره‌ای علاوه بر خدمات اطمینان‌دهی حسابرسی داخلی برای کمک به مدیریت شرکت در دستیابی به اهداف شرکت،
- ۱۱- ارائه گزارش‌های دوره‌ای منظم (و در صورت نیاز گزارش‌های موردی) در خصوص خلاصه نتایج حاصل از فعالیت‌های واحد حسابرسی داخلی به مدیرعامل شرکت،
- ۱۲- همکاری در فرآیند رسیدگی به فعالیت‌های مشکوک به تقلب در شرکت (و یا فعالیت‌های پولشویی) و هشدار به موقع و مناسب به مدیریت شرکت.
- ۱۳- فرهنگ‌سازی از طریق اطلاع‌رسانی مناسب به سایر کارکنان شرکت در خصوص حسابرسی داخلی و ماهیت ارزش‌افزایی آن.

حسابرسی و کنترل‌های داخلی نقش بسیار مهمی در حفظ امنیت شبکه و فناوری اطلاعات (IT) ایفا می‌کنند. در دنیای امروز که سازمان‌ها به طور گسترده‌ای از فناوری‌های دیجیتال و شبکه‌های ارتباطی استفاده می‌کنند، ریسک‌های امنیتی نیز به طور قابل توجهی افزایش یافته‌اند. حسابرسی و کنترل‌های داخلی می‌توانند با شناسایی این ریسک‌ها و اعمال سیاست‌های مناسب، امنیت اطلاعات را تضمین کنند.

سایر حوزه‌های ارزش آفرین حسابرسی و کنترل‌های داخلی

(۱) نقش حسابرسی و کنترل‌های داخلی در حوزه IT

حسابرس داخلی در سازمان‌هایی که از فناوری اطلاعات و شبکه‌ها استفاده می‌کنند، مسئولیت ارزیابی کنترل‌های امنیتی IT، نظارت بر دسترسی‌ها و ارزیابی خطرات سایبری را بر عهده دارد. در حوزه فناوری اطلاعات، کنترل‌های داخلی شامل موارد زیر است:

- ✓ کنترل دسترسی: محدود کردن دسترسی به سیستم‌ها و داده‌ها فقط برای افراد مجاز.
 - ✓ کنترل‌های فنی: مانند فایروال‌ها، سیستم‌های تشخیص نفوذ (IDS) و رمزنگاری داده‌ها.
 - ✓ کنترل‌های فیزیکی: اطمینان از امنیت فیزیکی سرورها و تجهیزات شبکه.
 - ✓ کنترل‌های عملیاتی: نظارت و مانیتورینگ سیستم‌ها و تحلیل لاگ‌ها.
- و حسابرسی داخلی می‌تواند به شرح ذیل برای سازمان ارزش آفرینی کند:
- ✓ شناسایی ریسک‌ها: حسابرسی IT می‌تواند نقاط ضعف شبکه و سیستم‌های اطلاعاتی را شناسایی کند.
 - ✓ تأیید اجرای کنترل‌ها: بررسی می‌کند که آیا کنترل‌های امنیتی به درستی پیاده‌سازی شده‌اند یا خیر.
 - ✓ پیشنهاد بهبودها: حسابرسان با تحلیل فرآیندها، راهکارهایی برای افزایش امنیت و کاهش ریسک ارائه می‌دهند.
 - ✓ تضمین انطباق: کمک به سازمان در رعایت استانداردها و قوانین مرتبط با امنیت اطلاعات.

(۲) نقش حسابرسی و کنترل‌های داخلی در فرآیند سرمایه‌گذاری‌های شرکت

این نقش از مرحله ارزیابی فرصت‌های سرمایه‌گذاری تا نظارت بر عملکرد سرمایه‌گذاری‌ها را در بر می‌گیرد. در ادامه به جزئیات این نقش‌ها می‌پردازیم:

- ✓ ارزیابی فرصت‌های سرمایه‌گذاری: حسابرسان داخلی با بررسی دقیق داده‌ها و انجام تحلیل‌های مالی و عملیاتی، به مدیریت در شناسایی فرصت‌های مناسب سرمایه‌گذاری کمک می‌کنند. این ارزیابی‌ها شامل تحلیل ریسک، بررسی بازده سرمایه‌گذاری (ROI) و تجزیه و تحلیل مالی پروژه‌ها است.
- ✓ مدیریت ریسک سرمایه‌گذاری: کنترل‌های داخلی در شناسایی و ارزیابی ریسک‌های مرتبط با سرمایه‌گذاری‌ها، از جمله ریسک‌های مالی، عملیاتی و ریسک‌های بازار نقش دارند. حسابرسان با طراحی و اجرای کنترل‌های مؤثر می‌توانند ریسک‌های احتمالی را کاهش دهند.
- ✓ اطمینان از انطباق با سیاست‌ها و مقررات: حسابرسی داخلی اطمینان حاصل می‌کند که سرمایه‌گذاری‌های شرکت با سیاست‌های داخلی، قوانین و مقررات خارجی و همچنین استانداردهای حاکم بر صنعت منطبق هستند. این امر به کاهش ریسک‌های قانونی و رعایت چارچوب‌های نظارتی کمک می‌کند.

- ✓ نظارت بر عملکرد سرمایه‌گذاری‌ها: پس از انجام سرمایه‌گذاری، حسابرسان داخلی عملکرد سرمایه‌گذاری‌ها را به صورت مستمر ارزیابی می‌کنند. آن‌ها از طریق تجزیه و تحلیل گزارش‌های مالی، بررسی انحرافات بودجه‌ای و پایش شاخص‌های کلیدی عملکرد (KPI) به مدیریت در تصمیم‌گیری‌های اصلاحی کمک می‌کنند.
- ✓ جلوگیری از سوءاستفاده و تقلب: کنترل‌های داخلی می‌توانند از وقوع سوءاستفاده‌ها و تقلب‌های احتمالی در فرآیندهای سرمایه‌گذاری جلوگیری کنند. حسابرسان داخلی با بررسی دقیق تراکنش‌ها و نظارت بر فرآیندهای اجرایی، به کشف رفتارهای مشکوک و کاهش ریسک‌های مرتبط کمک می‌کنند.

✓ بهبود کارایی و بهره‌وری سرمایه‌گذاری‌ها: حسابرس داخلی می‌تواند پیشنهاداتی در جهت بهبود فرآیندهای سرمایه‌گذاری ارائه دهد. این پیشنهادات می‌تواند شامل اصلاح فرآیندهای تصمیم‌گیری، بهبود روش‌های ارزیابی پروژه‌ها و بهینه‌سازی منابع مالی و انسانی باشد.

✓ ارائه گزارش‌های شفاف به مدیریت و سهامداران: حسابرسان داخلی با ارائه گزارش‌های دقیق و شفاف از وضعیت سرمایه‌گذاری‌ها، به مدیریت و سهامداران در اتخاذ تصمیم‌های استراتژیک و آگاهانه کمک می‌کنند. این گزارش‌ها می‌توانند شامل تحلیل‌های مالی، ارزیابی ریسک‌ها و پیشنهادات اصلاحی باشند.

نقش حسابرسی و کنترل‌های داخلی در مدیریت نقدینگی

✓ کنترل‌های عملیاتی: تعیین رویه‌های مشخص برای دریافت و پرداخت‌های نقدی و اجرای فرآیندهای تأیید و تصویب برای پرداخت‌ها با هدف بهبود دقت در پیش‌بینی جریان‌های نقدی از طریق تحلیل داده‌های مالی و عملکرد گذشته.

✓ کنترل‌های مالی: ایجاد محدودیت‌ها و سقف‌های مشخص برای برداشت‌ها و پرداخت‌ها و استفاده از سیستم‌های خودکار برای مدیریت جریان‌های نقدی و نظارت بر حساب‌های بانکی با هدف کاهش ریسک نقدینگی از طریق شناسایی زود هنگام مشکلات و اتخاذ اقدامات پیشگیرانه.

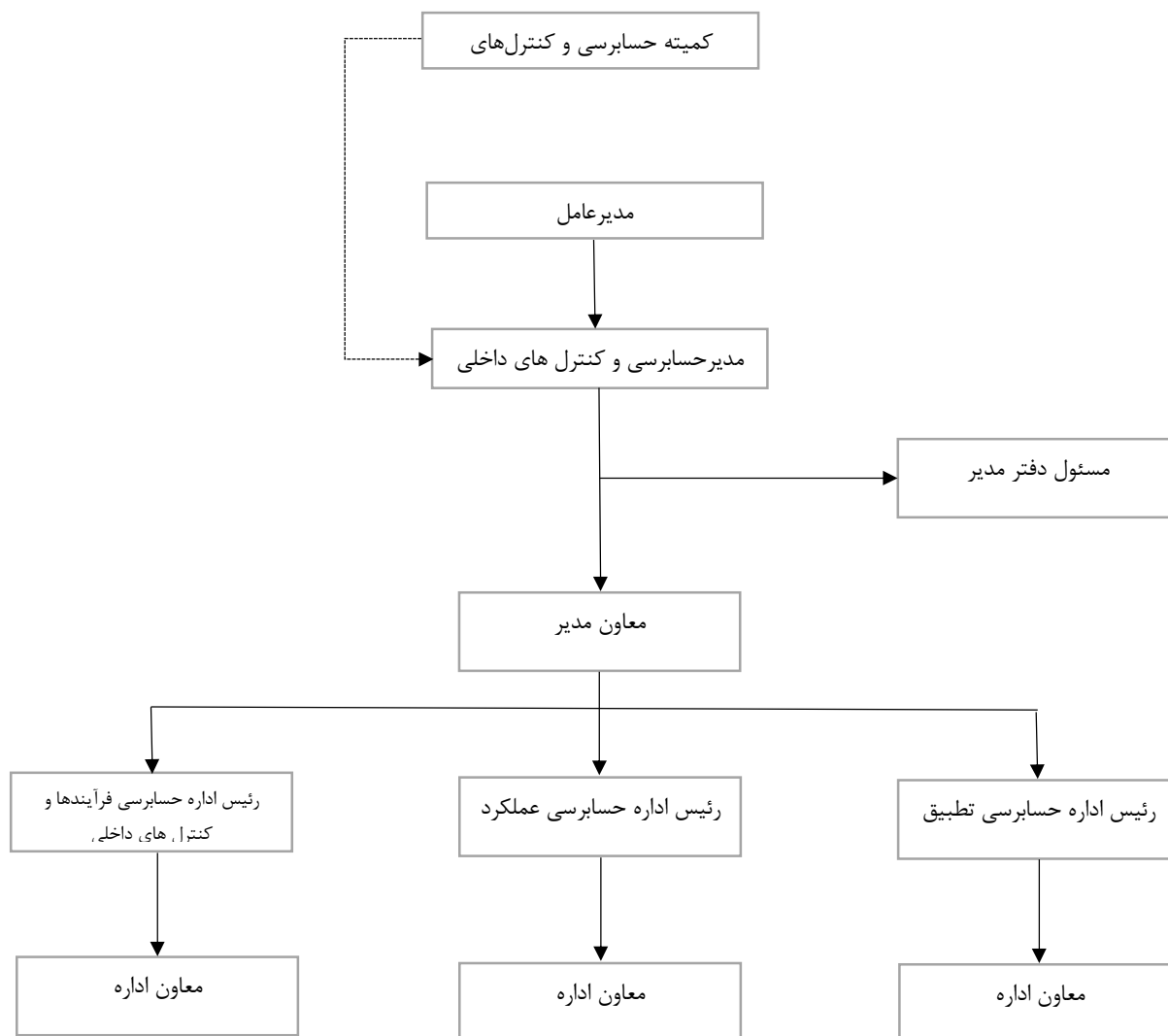
✓ کنترل‌های پیشگیرانه: پیاده‌سازی سیستم‌های هشدار برای شناسایی زود هنگام مشکلات نقدینگی و تدوین سیاست‌های اعتباری و مدیریت مطالبات از مشتریان با هدف افزایش شفافیت مالی از طریق ارائه گزارش‌های دقیق و منظم به مدیریت.

✓ کنترل‌های اصلاحی: در صورت مواجهه با کمبود نقدینگی، ارائه راهکارهایی مانند مذاکره با تأمین‌کنندگان، تأخیر در پرداخت‌ها و یا استفاده از تسهیلات بانکی.

✓ جلوگیری از سوءاستفاده‌های مالی: از طریق نظارت مستمر بر تراکنش‌های نقدی و کنترل‌های داخلی قوی.

ساختار سازمانی مدیریت حسابرسی و کنترل های داخلی

ساختار سازمانی مدیریت حسابرسی و کنترل های داخلی، این واحد شامل سه اداره حسابرسی بشرح ذیل می باشد که مطابق برنامه حسابرسی مصوب کمیته حسابرسی شرکت عملیات مالی و اداری و نیز شعب بیمه ای شرکت را مورد رسیدگی و کنترل قرار داده و گزارش رسیدگی های انجام شده را در چارچوب قوانین و مقررات لازم الرعایت، به مدیرعامل شرکت گزارش می نماید.

اداره حسابرسی تطبیق

ماموریت این اداره رسیدگی و کنترل فرآیندهای مالی (وصول حق بیمه) و فنی عملیات بیمه گری (صدور و خسارت) شرکت در چارچوب قوانین و مقررات، آئین نامه ها و دستورالعمل های اجرایی مصوب بیمه مرکزی ج.ا.ایران، شورای عالی بیمه و نیز بخشنامه ها و آیین نامه های داخلی شرکت بیمه آسیا (سهامی عام) در قالب چک لیست های تنظیمی توسط مدیریت حسابرسی و سایر مدیریت های فنی و نیز مطالعه تطبیقی نسبت خسارت بیمه ای شرکت بیمه آسیا (سهامی عام) در سطح مدیریت ها و شعب و همچنین ارائه مشاوره در خصوص بازنگری و اصلاح مصوبات و آیین نامه های داخلی شرکت می باشد.

اداره حسابرسی عملکرد

با توجه به نقش اثربخش تجزیه و تحلیل جامع اطلاعات و آمار مندرج در صورتهای مالی، یکی از مسئولیت های این اداره بررسی و تحلیل موارد منتشره در صورت های مالی می باشد. از آنجا که صورتهای مالی به تنهایی پاسخگوی نیازهای اطلاعاتی مدیریت نیست و مدیران به دنبال کسب اطلاعات بیشتر به منظور ارزیابی و قضاوت در مورد کیفیت عملیات و پیشرفتهای عملیاتی هستند، در نتیجه تحقق این موارد، نیاز به ضرورت وجود حسابرسی عملکرد برای ارزیابی اثربخشی و کارایی عملیات را تبیین می سازد. در حقیقت حسابرسی عملکرد و خدمات مرتبط با آن از جمله ابزارهایی هستند که با هدف یاری رساندن به مدیران، برای هدایت و رهبری بهتر شرکت شکل گرفته، تا با ارزیابی اثربخشی، کارایی و ارائه پیشنهادهای عملی، مدیران را یاری کند و شامل ارزیابی کیفی ابزارهای در اختیار مدیریت است.

اداره حسابرسی فرآیندها و کنترل های داخلی

در راستای اجرای برنامه های رسیدگی به فرآیندهای مالی و فنی مدیریت ها و شعب با هدف کنترل صحت انجام فرآیندها در رابطه با ساختار کنترل های داخلی، ضمن کسب شناخت از استان ها و ظرفیت های بیمه ای و ریسک های مرتبط، بررسی های لازم را به استناد اسناد و مدارک مربوط به آن فرآیندها و نیز سوابق ثبت شده در سیستم نرم افزاری فناوری مدیریت ها و شعب اجرا می نماید. مسئولیت این اداره گزارش یافته های عینی در رابطه با نقاط ضعف و نیز عدم رعایت فرآیندهای مالی و فنی مشاهده شده در موارد رسیدگی، بانضمام پیشنهاداتی جهت رفع آنها می باشد.